

Струка (назив):		Шумарство и обрада дрвета			
Занимање (назив):		Шумарски техничар			
Предмет (назив):		ИСКОРИШЋАВАЊЕ ШУМА			
Опис (предмета):		Стручно – теоријски предмет			
Модул (наслов):		ШУМСКИ ПРОИЗВОДИ СА СТАБЛА			
Датум:	2023. год.	Шифра:		Редни број:	04
Сврха					
Модул је развијен да би ученици стекли и усвојили знања о значају и коришћењу осталих (споредних) шумских производа и потенцијала у шумским подручјима (шумски производи са стабла).					
Специјални захтјеви / Предуслови					
Познавање градива из предмета:					
<ul style="list-style-type: none"> - Шумска ботаника - Расадничарство - Дендрологија с фитоценологијом 					
Циљеви					
Овај модул има циљеве да: <ul style="list-style-type: none"> - ученици стекну и усвоје основна знања о искоришћавању споредних шумских производа, - код ученика развије позитивне ставове о користи шумских производа са стабла и уопште споредних шумских производа, - ученици стекну радне навике и развију одговорност, марљивост и тачност, - ученици развију интересовање за познавање споредних шумских производа и њихов економски и привредни значај. 					
Теме					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Смоларење 2. Штавне материје 3. Лика 4. Сјеме шумских врста дрвећа 5. Искоришћавање четина 					

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способен да:			
1.Смоларење	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише смолу и њено стварање, - наброји заједничке карактеристике и класификује методе смоларења, - објасни француску методу смоларења, - објасни њемачку методу смоларења, - објасни америчку и Дудићеву методу смоларења, - наведе методе смоларења по принципу затворених бјеленица, - опише Џилмерову и Белинијеву методу смоларења, - детерминише посљедице смоларења, - схвати прераду смоле.	<ul style="list-style-type: none"> - разликује добре и лоше стране смоларења, - примјени алат и прибор код смоларења, - разврстава методе смоларења с обзиром на потребе за смолом, - уочи посљедице смоларења, - врши организацију рада на терену приликом смоларења, - покаже начине настајања смоле и могућност коришћења смоле у привреди.	<ul style="list-style-type: none"> - показује еколошку свијест и склоност природи, - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља задатке, - тежи за иницијативом, - преузима одговорност за свој рад, - показује позитиван однос према промјенама и иновацијама, - испољи позитиван однос према значају очувања и заштите животне средине, - показује одговорност и вјештину у раду, - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима, - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршење радних задатака, - развија способност правилног расуђивања и логичког закључивања, - користи стручну терминологију, - развија способност организовања и сарадње у групи, - испољи иницијативу и	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> -објаснити ученицима хемијски састав смоле, смолне канале, смоловитост стабла и принос смоле, -нагласити фазе радова у процесу смоларења, -истаћи значај организације рада на терену приликом смоларења, -навести алат и прибор који се користи код смоларења, -користећи видео презентације и материјале са интернета показати методе смоларења и њихове најважније карактеристике.
2.Штавне материје	<ul style="list-style-type: none"> - опише сировине за добијање танина (кора, лист, дрво), - дефинише штавне материје, - наброји све врсте лишћара и четинара као сировине за добијање танина, - објасни храстову, смрчеву, врбову кору, рујев лист и храстову шишку као значајне сировине за	<ul style="list-style-type: none"> - упоређи садржај танинских материја у кори неких домаћих врста дрвећа, - утврди важност штављења, - одреди садржај танинских материја, - издвоји лишћарске врсте као сировине за добијање танина,	<ul style="list-style-type: none"> - показује еколошку свијест и склоност природи, - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља задатке, - тежи за иницијативом, - преузима одговорност за свој рад, - показује позитиван однос према промјенама и иновацијама, - испољи позитиван однос према значају очувања и заштите животне средине, - показује одговорност и вјештину у раду, - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима, - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршење радних задатака, - развија способност правилног расуђивања и логичког закључивања, - користи стручну терминологију, - развија способност организовања и сарадње у групи, - испољи иницијативу и	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - истаћи важност и технолошке могућности коришћења танина, - објаснити производњу сировине у шуми, сушење, садржај танинских материја, - упоредити садржај танинских материја у кори неких домаћих врста дрвећа.

	добијање танина, - схвати значај штавних материја и штављења.	- препозна четинарске врсте као сировине за добијање танина.	предузимљивост, - разматра заштиту здравља људи и животне средине, - развија способност за уредност, поступност и тачност,	
3.Лица	- дефинише лику, - наброји врсте дрвећа за добијање лике, - објасни липову лику као врсту дрвета која се највише користи за добијање лике, - наведе поступак прераде и транспорт лике, - опише „мочила“.	- разликује врсте дрвећа за добијање лике, - упореди липову лику са осталим врстама дрвећа за добијање лике, - препозна употребу лике у тапетарству, у индустрији обуће, намјештаја, виноградарству.	- показује одговорност за природне ресурсе, - одабере начин превазилажења неспоразума у комуникацији, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда у шумарству, - развија навике и способности кориштења различитих извора знања,	Наставник ће: - објаснити липову лику као врсту дрвећа која се највише користи за добијање лике, - истаћи важност и технолошке могућности коришћења лике за повећање економске добити у савременом газдовању шумама, - нагласити употребу лике неких врста дрвећа.
4.Сјеме шумских врста дрвећа	- наведе значај и употребу шумског сјемеа, - детерминише вријеме сакупљања сјемеа појединих врста дрвећа, - дефинише трушење, - објасни Суровцеву трушницу, - наброји начине трушења, - образложи значај сјемеа и плодова лишћарских врста дрвећа.	- одреди квалитетно сјеме за обнову шуме, - разврста врсте дрвећа према времену дозријевања сјемеа, - труши четинарско сјеме, - сакупи најзначајније сјеме лишћарских врста, - пакује осушено сјеме и чува на одговарајућем мјесту.	- показује презентацијске вјештине, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду, - показује спремност за примјену и стицање нових знања и примјену савремених технологија, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност за тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално – етичким нормама и вриједностима.	Наставник ће: - истаћи значај квалитета сјемеа у обнови шума, - анализирати табеларне приказе времена сазријевања и опадања сјемеа за поједине врсте дрвећа, - нагласити важност и технолошке могућности коришћења сјемеа за повећање економске добити.

5.Искоришћавање четина	<ul style="list-style-type: none"> - наведе значај четина већине четинарских врста дрвећа, - наброји четинарске врсте дрвећа које у иглицама садрже етерична уља, - објасни учешће етеричних уља у односу на суву материју код јеле, смрче и клеке, - дефинише вријеме искоришћења – сјече лисника, - наведе врсте дрвећа за добијање лисника. 	<ul style="list-style-type: none"> - истражи коришћење четина бијелог бора за добијање етеричног уља, - упореди садржај етеричног уља у односу на тежину четина за поједине четинарске врсте, - разликује врсте дрвећа које се користе за лисник, - анализира хранљиву вриједност лишћа, гранчица и сијена. 	Наставник ће: <ul style="list-style-type: none"> - истаћи значај иглица четинара као сировине за екстракцију и добијање етеричног уља, - нагласити љековита својства етеричних уља добијених из четина бијелог бора, - указати на оправданост и прописе у вези са коришћењем лисника.
Интеграција			
<ul style="list-style-type: none"> - Практична настава - Планирање газдовања шумама - Расадничарство 			
Извори			
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.). 			
Оцјењивање			
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.			

Струка (назив):		Шумарство и обрада дрвета			
Занимање (назив):		Шумарски техничар			
Предмет (назив):		ИСКОРИШЋАВАЊЕ ШУМА			
Опис (предмета):		Стручно – теоријски предмет			
Модул (наслов):		ШУМСКИ ПРОИЗВОДИ СА ЗЕМЉЕ			
Датум:	2023. год.	Шифра:		Редни број:	05
Сврха					
Модул је развијен да би ученици стекли и усвојили основна знања о шумским производима са земље и оспособили се за послове организације, прикупљања и непосредан рад на прикупљању шумских производа са земље.					
Специјални захтјеви / Предуслови					
Познавање градива из предмета:					
<ul style="list-style-type: none"> - Шумска ботаника - Педологија са геологијом - Дендрологија с фитоценологијом 					
Циљеви					
Овај модул има циљеве да:					
<ul style="list-style-type: none"> - ученици стекну и усвоје знања о фармакогнозијској вриједности љековитог биља, - ученици развију одговорност и тачност при сакупљању шумских производа са земље, - код ученика јача свијест о потреби заштите природе и унапређивању човјекове средине, - ученике професионално оспособи за обављање послова и радних задатака прикупљања шумских производа са земље. 					
Теме					
1.Љековито биље 2.Гљиве 3.Шумски плодови 4.Шумска паша					

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1.Љековито биље	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише љековито биље, природно (самоникло) и вјештачки гајено, - наброји основна правила за сакупљање и сушење љековитог биља, - опише плантажно гајење љековитог биља, - наведе важније састојке љековитог биља, - објасни ботаничко – морфолошке особине важнијих врста љековитог биља, - препозна оправданост коришћења, вриједност љековитог биља у фармацији и профит у процесу коришћења.	<ul style="list-style-type: none"> - сакупља љековито биље придржавајући се свих правила и упутстава, - суши и пакује љековито биље наших подручја, - разматра могућности плантажног гајења појединих врста љековитог биља, - одреди најважније врсте које се користе у народној медицини и познаје њихова љековита својства, - класификује љековито биље.	<ul style="list-style-type: none"> - показује еколошку свијест и склоност природи, - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља задатке, - тежи за иницијативом, - преузима одговорност за свој рад, - показује позитиван однос према промјенама и иновацијама, - испољи позитиван однос према значају очувања и заштите животне средине, - показује одговорност и вјештину у раду, - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима,	Наставник ће: <ul style="list-style-type: none"> - користећи видео презентације и материјале са интернета показати основне морфолошке карактеристике наших најважнијих врста љековитог биља, - описати врсте према биљним дијеловима (цвијет, лист, коријен), - описати биљне дијелове који се користе за народну медицину и прераду, - у оквиру вјежби на терену проналазити и детерминисати љековито биље.
2.Гљиве	<ul style="list-style-type: none"> - објасни биолошко – морфолошке карактеристике гљива, - наброји основна правила за сакупљање гљива, - наведе важније врсте јестивих и отровних гљива наших крајева, карактеристике и начин сакупљања, - објасни плантажно гајење гљива,	<ul style="list-style-type: none"> - препозна значај гљиварства за повећање економске добити у шумарству, - сакупља јестиве гљиве наших подручја, - врши конзервирање гљива, - припреми супстрат код вјештачког гајења гљива, - анализира морфолошки изглед најважнијих јестивих и отровних	<ul style="list-style-type: none"> - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршење радних задатака, - развија способност правилног расуђивања и логичког закључивања, - користи стручну терминологију, - развија способност организовања и сарадње у групи, - испољи иницијативу и	Наставник ће: <ul style="list-style-type: none"> - објаснити ученицима важније врсте јестивих гљива са наших терена, вријеме и начин сакупљања, конзервирање и даљњу прераду, - истаћи значај могућности оснивања култура гљива у савременом начину привређивања, - користећи различита наставна средства и одласком на терен

	<p>технологију процеса производње, припрему супстрата и стварање других услова за успјешну производњу,</p> <ul style="list-style-type: none"> - класификује гљиве у основне систематске групације. 	<p>гљива.</p>	<p>предузимљивост,</p> <ul style="list-style-type: none"> - разматра заштиту здравља људи и животне средине, - развија способност за уредност, поступност и тачност, - показује одговорност за природне ресурсе, - одабере начин превазилажења неспоразума у комуникацији, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда у шумарству, - развија навике и способности кориштења различитих извора знања, - показује презентацијске вјештине, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду, - показује спремност за примјену и стицање нових знања и примјену савремених технологија, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност за тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално – етичким нормама и вриједностима. 	<p>показати и објаснити морфолошки изглед наших најважнијих јестивих и отровних гљива,</p> <ul style="list-style-type: none"> - демонстрирати начин брања и сакупљања гљива.
<p>3.Шумски плодови</p>	<ul style="list-style-type: none"> - објасни шумске плодове важнијих врста, савремене начине њиховог сакупљања и прераде, - дефинише значај шумских плодова, - наведе вријеме дозријевања и економску исплативост шумских плодова, - детерминише љековита својства шумских плодова, - схвати значај шумских плодова за домаће потребе. 	<ul style="list-style-type: none"> - препозна најважније шумске плодове, - сакупља и суши шумске плодове, - користи шумске плодове за справљање чаја, воћног сока, мармеладе, компота, - упореди шумске плодове са третираним, - укаже на љековита својства шумских и штетно дјеловање третираних плодова на људско здравље. 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - организовати стручне излете да би ученици на терену упознали конкретне врсте шумских плодова, - упознати ученике са значајем, љековитим својствима и економској исплативости шумских плодова, - објаснити савремене начине сакупљања шумских плодова и начине њихове прераде. 	
<p>4.Шумска паша</p>	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише пашарење, - наброји мјере правилног коришћења пашњака, - опише планинске пашњаке за пашарење, - наведе организационе и мелиорационе мјере за правилно коришћење пашњака, 	<ul style="list-style-type: none"> - утврди штетност пашарења у шуми, - укаже на неправилно коришћење планинских пашњака, - анализира организационе и мелиорационе мјере значајне за правилно коришћење пашњака, 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - указати на законске прописе који регулишу начин и вријеме коришћења шумских пашњака, - објаснити ученицима правилно коришћење шумских пашњака, - уз помоћ презентација, паноя показати планинске пашњаке. 	

	- објасни шумску пашу.	- одреди најбоље мјере за коришћење пашњака.		
Интеграција				
<ul style="list-style-type: none"> - Практична настава - Шумске културе и плантаже 				
Извори				
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.). 				
Оцјењивање				
<p>Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.</p>				